

Природни местообитания и висши растения (спорови и семенни) с природозащитно значение на територията на Община Кюстендил

I. Природни местообитания

Природните местообитания са обособени структурни единици на биосферата и важен елемент от биологичното разнообразие. Представяват комплекс от природните условия на дадено място (климат, води, геоложки породи, почви, надморска височина) и населяващите го съобщества на растения, животни, микроорганизми и гъби. Опазването на природните местообитания гарантира и бъдещето на свързаните с тях живи организми, включително и на хората. Управлението и поддържането им в благоприятно природозащитно състояние е цел на Европейската екологична мрежа „Натура 2000“, съгласно Директива 92/43 на Съвета на Европейската икономическа общност за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (ДХ 92/43 ЕЕС), както и на Националната екологична мрежа, съгласно Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) в Република България.

В тази връзка, консервационно значимите природни местообитания на територията на община Кюстендил са определени въз основа на тези основополагащи нормативни документи и възприетата в тях типология, код и номенклатура, приоритет за опазване (означени с *, напр. 40A0*) като е ползвана и специализираната техническа документация (стандартни формуляри за защитените зони в МОСВ) и научно-справочна литература (Кавръкова и др. (ред) 2009; Бисерков и др. (ред.) 2015; Цонев&Гусев 2017).

От актуалните стандартни формуляри за защитените зони, в чиито граници попада територията на общината са селектирани са само тези типове местообитания (38 типа или 42% от известните за страната), които са локализирани на фактически на нейна територия и имат характеристики (площ и структура), които позволяват да бъдат включени в потенциален туристически продукт с предмет запознаване и опазване на биологичното разнообразие.

Преглед и характеристика на природните местообитания

Сладководни местообитания

3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*

Природното местообитание представлява участъци от коритото (заливи и вирове, с по-бавно течение, където се отлагат наноси) на бавнотечащи реки и коритото заети на места от заети от съобщества на макрофити (прикрепена водна растителност – с потопени или плаващи листа). Характерно е за поречията на Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Марица, Тунджа, Ропотамо, Велека и др. *На територията на общината е регистрирано по течението на р. Струма, в участъка от с. Полска Скавица до с. Дворище.* В участъците с по-бавно течение, както и в заливи и вирове се развиват някои от типичните видове хидрофити (водни растени, чиито възобновителни пъпки и леторасли са покрити с вода) като къдрав ръждавец (*Potamogeton crispus*), плаващ ръждавец (*Potamogeton natans*), къдрав ръждавец (*Potamogeton pectinatus*), плаващ рооголистник (*Ceratophyllum demersum*). В крайбрежните участъци зона и по-плитките места се населяват от съобществата на хигрофитите (влаголюбиви растения) като обикновен водолуб (*Butomus umbellatus*), широколистен папур (*Typha latifolia*), водна

мента (*Mentha aquatica*), теснолистна берула (*Berula erecta*), острици (*Carex* spp), водно пипериче (*Persicaria hydropiper*).

Умереноконтинентални храсталаци

4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества

Природното местообитание представлява съобщества от ниски или пълзящи храсти с дребниигловидни или яйцевидни, обратно яйцевидни и елипсовидни листа, разпространени в субалпийския или алпийски пояс на планините. Характерно е за високите планини в България – Рила, Пирин, Стара (Западна и Централна) планина, Западни Родопи, Витоша, Беласица и Западни гранични планини. В зависимост от домирането на отделни храстови видове се различават 8 подтипа. *На територията на общината това местообитание се среща само във високите безлесни части на Осоговска планина.* Отличителна черта на местообитанието е, че в границите на неговото разпространение в планината преобладават терените заети от съобществата на балканския зановец (*Chamaecytisus absinthioides*), храстче от сем. Бобови, със сивосинкаво овласиненилиста и стъбла и ярки жълти цветове, наричано с местното название „чернотрава“), които са следствие от прекомерната паша в миналото. Други подтипове с по-широко разпространение са съобществата, в които преобладават видове от род боровинка – черна боровинка (*Vaccinium myrtillus*), червенаборовинка (*V. vitis-idaea*) и синя боровинка (*V. uliginosum*) и тези на връшняка (*Bruckenthaliaspiculifolia*). Те са характерни запо-сухи, припечни и каменисти склонове. Съобществата на сибирска хвойна (*Juniperus sibirica*) са с много ограничени по площ, което е съществена разлика с другите планини. В състава на тези храстови съобщества участват много тревисти видове, характерни за субалпийския пояс.

4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета

Природното местообитание представлява съобщества от туфести, бодливи храсти от род Клинавче (*Astragalus*). На територията на общината то е представено само от съобщества на теснолистното клинавче (*Astragalus angustifolius*), чийто храстчетата се състоят от многобройни стъбла, лежащи на повърхността на земята и образуващи сбити туфи с формата на възглавнички, високи 25 cm и с диаметър 80 cm. *Едни от най-представителните съобщества за този тип са разпространени в землищата на селата Горно Уйно, Полетинци, Злогош, Полска Скакавица и във Виденския дял Конявска планина – вр. Виден и вр. Триград.* В национален план разпространението му е ограничено по хълмовете и ниските планини в различни райони на страната – Западна България (Голо Бърдо, Земенска планина, Парамунска планина, Конявска планина), Средна гора (с. Петрич, Софийско), Струмската долина (с. Сушица, Благоевградско), Пирин (върховете Вихрен и Орелек), Славянка (върховете Шабран и Гоцев връх), Средни Родопи (с. Триград и Забърдо), Източна Стара планина (с. Седларово и Глушник, Сливенско, с. Лозенец, Ямболско и с. Камчия Бургаско). Тези съобщества заемат ерозирани терени с разкритие на приосновните скали. Освен доминанта се срещат много туфести житни треви и богати на етерични масла полухрасти и многогодишни треви – жълт равнец (*Achillea clypeolata*), дива чубрица (*Satureja montana* subsp. *kitaibelii*), бяло подъбиче (*Teucrium polium*), бял пелин (*Artemisia alba*), фумана (*Fumana procumbens*) и др.. Физиономично наподобяват изгледи от сухи планински масиви в Средиземноморието, Мала Азия и Кавказ.

40A0* Субконтинентални перипанонски храстови съобщества

Природното местообитание представлява степни, сухоустйчиви тревно-храстови съобщества с доминиране на ниски храсти, разпространени в райони с континентален или субсредиземноморски климат, най-често по варовик, предимно върху ерозиран хумусно-карбонатни почви. Разпространени в Североизточна България, и Северно Черноморско крайбрежие, Югозападна България – Южна Витоша, Люлин, Лозенска планина, Голо Бърдо, Чепан планина, Земенска планина, Конявска планина и единични находища с ограничена площ в Източна Стара планина и Тунджанска хълмиста равнина. *На територията на общината, по склоновете на Виденския дял на Конявска планина и в района на с. Полска Скакавица в Земенската планина, могат да се наблюдават представителни образци от този хабитат, които се отличават със запазена структура и богат видов състав.* Основни доминанти са ниския див бадем (*Amugdalunana*) и анасонолистната шипка (*Rosapimpineifolia*). На малки площи, много рядко доминират и други храстчета от сем. Розоцветни като ирга (местно наименование боровка) (*Amelanchierovalis*), котонестер (*Cotoneasterspp.*). Освен доминантите, се срещат много туфести житни треви и богати на етерични масла полухрасти и многогодишни треви – лечебен исоп (*Hyssopusofficinalis*), жълт равнец (*Achillea clypeolata*), дива чубрица (*Satureja montana subsp. kitaibelii*), бял пелин (*Artemisia alba*) и др.

Склерофилни храсталаци

5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик

Природното местообитание представлява съобщества на обикновена хвойна (*Juniperus communis*) върху варовити терени – единични или на групи храсталаци без гъсти обраствания, често в комплекс със сухолюбиви храстови и тревисти съобщества. Разпространени са в границите на дъбовия и буковия пояс. Срещат се предимно в Южна България – южните склонове на Стара планина, Средна гора, Пирин, Средни Родопи, Витоша, Осоговска планина и др. *На територията на общината местообитание е сравнително рядко проявено, на ограничени площи по склоновете на възвишенията между с. Полетинци и с. Полска Скакавица и точково в Осоговската планина.* Иматвсторичен произход и са се формирали в резултат на изсичане на горски съобщества за освобождаване на пасища. Характерни растения за местообитанието са обикновена хвойна (*Juniperus communis*), различни видове шипки (*Rosa spp.*), червен глог (*Crataegus monogyna*), различни видове власатки (*Festuca spp.*), обикновена решетка (*Carlina vulgaris*), кипарисова млечка (*Euphorbiacyparissias*), белизма (*Dichanthium ischaetum*), садина (*Chrysopogongryllus*), безосилеста овсига (*Bromus inermis*), горска какула (*Salvianemorosa*), полски ветрогон (*Eryngium campestre*), среден живовляк (*Plantago media*).

5210 Храсталаци с *Juniperus spp.*

Природното местообитание представлява твърдолистни, вечнозелени храсталаци с преобладаване на червена хвойна (*Juniperusdeltoides = J.oxucedrus*), предимно в най-южните части на страната (Струмска долина, долината на р. Места, Източни Родопи, Бесепарските ридове и Крайще), в условията на преходносредиземноморски мек и сух климат. Тези съобщества заемат силно ерозиран бедни горски почви вкл. на каменисти и скалисти терени. *На територията на общината в по-представителен вид се срещат срещат в землищата на с. Полетинци и с. Полска Скакавица.* Най-често се появяват като крайна фаза на деградацията на сухите дъбови гори, след системно опожаряване, сечи, паша на кози и последваща ерозия на почвата по склоновете на предпланините и хълмистите равнини. Много характерно е формирането на храстово-тревни комплекси с

доминиране на черна садина (*Chrysopogongryllus*), белизма (*Dichantiumischaemum*), луковична метлица (*Poa bulbosa*), мащерки (*Thymus* spp.), родакс (*Rhodaxcanus*), еспарзетово клинавче (*Astragalusonobrychis*). Срещат се и отделни дървета или групи от космат дъб (*Quercus pubescens*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), жасмин (*Jasminum fruticans*), бадемолистна круша (*Pyrus amygdaliformis*) и др., представляващи остатъци от бившите гори.

Естествени и полuestественни тревни формации

6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*

Природното местообитание представлява сухолюбив и сухоустойчив тревни съобщества с участие на много мъхове, лишеи и малки по размери треви, които са предимно едногодишни видове или различни тлъстиги (най-често *Sedum album*, *S. acre*, *S. hispanicum*). Срещат се на карстови терени, с много бедна почва и излази на варовиковите скали. На местата със скални венци, тези съобщества заемат тясна ивица на терасата на варовиковата стена. Обикновено имат много малки площи, като напр. в каровите полета, са с петнисто разпространение. Характерно е че растителността се развива през зимата, пролетта и есента, когато има достатъчно влага на скалите и тогава мъховете са свежи и характерно зеленят. Тези съобщества се срещат в цялата страна, но само на варовикови субстрати, до 700-1000 m н.в. Най-типичните места с това местообитание се намират в Предбалкана, суходолията на Лудогорието, каньоните в Дунавската равнина, ниските планини в Западна България (Софийско). *На територията на общината могат да се представителни образци от местообитанието наблюдават по карстовите терени на Ришкия и Виденския дял на Конявската планина, в пролома на р. Струма край с. Полска Скакавица и в Деянов дол над с. Горно Уйно.* Предоставя възможност за ранни пролетни наблюдения. Могат да се наблюдават различни видове рожец (*Cerastium* spp.), дебелец (*Sempervivum* spp.), пролетна гладница (*Erophila verna*), гарванов лук (*Ornithogalum* spp.), трипръста каменоломка (*Saxifraga tridactylites*) и др. Поради малките площи които заема, това местообитание се среща основно в комплекси с тревни съобщества доминирани от многогодишни житни треви и със светли, разредени гори и храсталаци.

6150 Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества

Природното местообитание представлява тревни съобщества от ниски до средно високи треви, обитаващи кисели почви върху силикатни терени, характерни за пояса на алпийската растителност (предимно над 2500 m надм. в.) в българските високи планини – Рила и Пирин и фрагментарно, и по-ниско в Стара планина, Витоша и Осоговска планина. *На територията на общината могат да се наблюдават единствено по най-високите билни части на върховете Руен и Човеко, където те не образуват ясно изразен пояс и имат фрагментарно разпространение над 2000 m надм. в.* Най-характерните елементи на този хабитатен тип са съобществата, в които преобладават балканският ендемит качулата гъжва (*Sesleria comosa*) и триделна дзука (*Juncus trifidus*). Принадлежат към психрофитните съобщества. Растенията, които ги изграждат са приспособени към съществуване във влажни и хладни местности в северните ширини и високите планини. Най-подходящите места за обитаване са разлатите била и полегати или наклонени склонове с умерена или по-ниска влажност. Характерни растения за местообитанието са качулата гъжва (*Sesleria comosa*), триделна дзука (*Juncus trifidus*), бролова власатка (*Festuca airoides*), скална полевица (*Agrostis rupestris*), исландски лишей (*Cetraria islandica*), планинска камбанка (*Campanula*

alpina), алпийска кошничка (*Homogyne alpina*), витошки еделвайс (*Antennaria dioica*), пълзяща омалотека (*Omalotheca supina*), дребнолистен карамфил (*Dianthus microlepis*), двуцветна песъчарка (*Arenaria biflora*), красиво великденче (*Veronica bellidioides*).

6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)

Природното местообитание представлява сухолюбиви (ксеротермни) до умерено сухолюбиви (мезоксеротермни) тревни съобщества (ливади и пасища) на варовикова основа, в които пробладеват средно високи до високи житни растения – садина (*Chrysopogon gryllus*), белизма (*Dichanthium ischaetum*), различни видове коило (*Stipa* spp.), валезийска власатка (*Festuca valesiaca*) и по - рядко многогодишни овсиги (*Bromus* spp.). Разпространени са в цяла България границите на дъбовия и буковия пояс, често на мястото на унищожени гори, до 1000 m надм. в. Тези съобщества са характерни за Западна България, а на територията на община Кюстендил се срещат в ниските части по южните склонове на Осоговска планина и Лисец пл., склоновете на Рижкия и Виденския дял на Конявска планина, прилежащите части от Земенска планина и хълмистите терени в западна посока в землищата на с. Полетинци и с. Долни Коритен. Отличават се с разнообразен видов състав, а в тревостоя им често се срещат красиви и атрактивни растения като една от най-характерните им черти е сред тях са различни представители на сем. Салепови (*Orchidaceae*), някои от които с консервационна значимост. Характерни растения за местообитанието са още перест късокрак (*Brachypodium pinnatum*), безосилеста овсига (*Bromus inermis*), мизийска овсига (*B. moesiacus*), целебна раменка (*Anthyllis vulneraria*), пролетна острица (*Carex caryophyllea*), самогризкова метличина (*Centaurea scabiosa*), ливадно орехче (*Filipendula vulgaris*), кантабрийска поветица (*Convolvulus cantabrica*), сърповидна люцерна (*Medicago falcata*), обикновен анакампис (*Anacamptis pyramidalis*), комароцветна гимнадения (*Gymnadenia conopsea*), двурога пчелица (*Ophrys scolopax* ssp. *cornuta*), мъжки салеп (*Orchis mascula*), шлемовиден салеп (*Orchis militaris*), пурпурен салеп (*O. purpurea*), опърлен салеп (*O. ustulata*), тризъбест салеп (*O. tridentata*), химантоглюсом (*Himantoglossum jankae*), гълъбова самогризка (*Scabiosa columbaria*), пълзящо великденче (*Veronica prostrata*), подъбичево великденче (*V. teucrium*), обикновен жълтак (*Helianthemum nummularium*), полегнала фумана (*Fumana procumbens*), пролетен горицвет (*Adonis vernalis*), горска съсънка (*Anemone sylvestris*), ушно плюскавиче (*Silene otites*), различни видове мащерка (*Thymus* spp.) и др.

В случаите, когато местообитанието богато на орхидеи то е приоритетно за опазване според ДХ 92/43.

6220* Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*

Природното местообитание представлява сухоустойчиви тревни съобщества доминирани от едногодишни житни видове по голи скалисти и каменисти терени с бедна или липсваща почвена покривка. Характерно е, че те зеленееят само през пролетта, защото са преобладаващата част видове в тревостоя са ефемери и ефемероиди, които имат много кратък период на развитие да средата на месец май. Местообитанието се среща изолирано по сухи ерозиранни терени в Южна България, в районите с изразено средиземноморско климатично влияние – южните и средни части на Струмската долина, Голо Бърдо, Айтоска планина, Източни Родопи, южните части на долината на Места, Тунджа и Марица, Странджа и Южно Черноморско крайбрежие. На територията на общината могат да се наблюдават най-ниските части на южните склонове на Конявска и Земенска планина, в полигони с много малка площ. От едногодишните житни растения типични са различни видове овсига (*Bromus* spp.),

двуредна трахиния (*Brachypodium distachyon*), диво жито (*Aegilops*spp.), четинест сеноклас (*Cynosurusechinatus*) и др. Често, като съдоминанти се срещат и ниски до средновисоки многогодишни житни треви като луковична ливадина (*Poa bulbosa*), троскот (*Cynodon dactylon*), белизма (*Dichanthium ischaemum*) и др. В тези съобщества се срещат и едногодишни детелини (*Trifolium*spp.), дребноплодна мотовилка (*Valerianella microcarpa*), лилава луличка (*Linaria pelisseriana*), широколистна парентуцелия (*Parentucellia latifolia*), младежко плюскавиче (*Silene subconica*), както и ароматни полухрастчета от род машерка (*Thymus*spp.) и луковични и грудкови растения от родовете лук (*Allium* spp.), кукувиче (грозде *Muscaris*spp.), пчелица (*Ophrys*spp.) и др. Пашата на селскостопански животни е определящ фактор за формирането и поддържането на местообитанието, защото се елиминират многогодишните треви, дърветата и храстите и се благоприятства разпространението на едногодишните растения.

6230* Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините

Природното местообитание представлява многогодишни тревисти съобщества с преобладаване на картъл (*Nardus stricta*) – житно растение, устойчиво на изпасване и отъпкване от селскостопански животни. В екологично отношение те са затворени (имат плътен чим), влаголюбиви или сравнително сухи. Характеризират се с богат видов състав. В миналото са използвани интензивно като пасища. Разпространени са планинските райони на цялата страна по силикатни терени в субалпийския пояс и в границите на иглолистните и буковите гори (1600 – 2100 м надм. в.). *На територията на общината местообитанието се среща основно в безлесната зона на Осоговска планина.* Характерни растения, които могат да се наблюдават в границите на полигоони от местообитанието са обикновена полевица (*Agrostis capillaris*), чиместата пластица (*Deschampsia caespitosa*), шапичета (*Alchemilla* spp.), връшняк (*Bruckenthaliaspiculifolia*), чернееща власатка (*Festuca nigrescens*), бролова власатка (*Festuca airoides*), петниста звъника (*Hypericum maculatum*), тройнолистен очиболец (*Potentilla ternata*), изправен очиболец (*P. erecta*), дакийска теменуга (*Viola dacica*), българска горчивка (*Gentianella bulgarica*) и др.

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества

Природното местообитание представлява сухолюбиви тревни съобщества, които се срещат на ерозирани склонове, най-често с южно изложение, върху много плитки и деградирани хумусно-карбонатни почви, предимно върху варовици, мергели, мрамори и пясъчливо-глинести трошляци. Съобществата са отворени, без плътен чим, на места върху разкрита основна скала без почвена покривка и са изградени основно от растения, приспособени да се развиват върху почви, богати на калций (калцифили). Характеризират се с по-голямо участие на растения с по-южно разпространение субсредиземноморски и средиземноморски видове, както и множество балкански ендемити. Разпространени са в предпланините и планините в Югозападна и Южна България, до 1200 м надм. в.). В много типичен и представителен вид местообитанието се среща по карстовите ниски планини в Западна България, Бесепарските ридове, Странджа (около гр. Малко Търново) и др. *На територията на общината могат да се наблюдават в Земенската и Конявската планина.* В съобществата преобладават полухрастови и тревни видове като катраника (*Artemisia alba*), планинска чубрица (*Satureja montana*), червена лазаркиня (*Asperula purpurea*) и гребеновиден житняк (*Agropyron cristatum*), власатки (*Festuca valesiaca*, *F. dalmatica*), пересто койло (*Stipapennata*agg.), ресничеста бисерка (*Melica ciliata*), видоветънконог (*Koeleria*spp.),

бодлива и широколистна гъжв (*Sesleria rigida* и *S. latifolia*). Характерни растения са и мизийска овсига (*Bromus moesiacus*), бял бърдун (*Asphodelus albus*), садина (*Chrysopogon gryllus*), сръбско звънче (*Edraianthus serbicus*), райхенбахова перуника (*Iris reichenbachii*), планинско котенце (*Pulsatilla montana*), лечебен исоп (*Hyssopus officinalis*), бяло подъбиче (*Teucrium polium*), планинско подъбиче (*T. montanum*), румелийска звъника (*Hypericum rumeliacum*), жълт лук (*Allium flavum*) и др.

62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества

Природното местообитание представляват затворени (с плътен чим) тревни съобщества върху кисели или неутрални почви, приспособени към студени високопланински условия (предимно по склоновете с южна компонента). Характерни са за високите планини на централната част на Балканския полуостров. В България се срещат в Стара планина, Рила, Пирин, Западни Родопи, Витоша, Осоговска планина, Славянка, в субалпийски пояс, в интервала 1800 – 2500 m надм. в. На територията на общината могат да се наблюдават в Осоговската планина – склоновете на вр. Руен и съседните високи върхове. Най-широко са разпространени съобщества, в чийто тревостой преобладават разнообразни житни видове като балканският ендемит мощна власатка (*Festuca valida*), червена власатка (*Festuca rubra*), виолетова метлица (*Bellardiochloa violacea*), къдрава плъстица (*Deschampsia flexuosa*) качулата гъжва (*Sesleria comosa*) и др. Отличителна черта е и присъствието на балкански ендемити като жълт крем (*Lilium jankae*), златиста кандилка (*Aquilegia aurea*) и др. Характерни растения за местообитанието са и горски вейник (*Calamagrostis arundinacea*), ниска жълтуга (*Genista depressa*), петниста тинтява (*Gentiana punctata*), обикновено лъжичниче (*Armeria rumelica*), обикновена миризливка (*Anthoxanthum odoratum*) и др.

6410 Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (*Molinion caeruleae*)

Природното местообитание представлява влаголюбиви (хигрофилни съобщества) с преобладаване на житната трева синкава молиния (*Molinia caerulea*), разпространени върху преовлажнени и замочурени, бедни на хранителни вещества и дори каменисти почви. Срещат се върху и около торфища, на заравнени участъци в близост до планински реки и потоци в планинския и субалпийския пояс върху кисели почви или деградирани торфени почви. Разпространени са в Стара планина, Рила, Пирин, Западни Родопи, Витоша и Осоговска планина. Характеризират се с относително беден видов състав и липсата на дебел пласт от сфагнови мъхове. Други характерни растения за местообитанието, които могат да се наблюдават са различни видове острица (*Carex* spp.), лечебна динка (*Sanguisorba officinalis*), туфеста пластица (*Deschampsia caespitosa*), различни видове дланокоренник (*Dactylorhiza* spp.), обикновено синьоглавче (*Succisa pratensis*), горски сцирпус (*Scirpus sylvaticus*), изправен очиболец (*Potentilla erecta*) и др.

6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс

Природното местообитание представлява растителни съобщества под формата на „тесни ивици“ (широки 1-3 m) от високи до 1,5-2 m тревы по бреговете на реките и потоците, които се развиват на наводнена или преовлажнена почва или друг субстрат (пясък, чакъл). Наричат се още високотревия. Местообитанието е разпространено в цялата страна, в поречията на всички реки в низините, предпланините и планините. На територията на общината се срещат и могат да се наблюдават следните два подтипа:

1. *Крайречни високотревия в долния планински пояс и в низинни райони (долното течение на реките в Осоговска планина, р. Струма и притоците и в котловинната част).* Това са съобщества, които се развиват на откритите и слабо засенчени места, край течаща вода в низините, най-често върху чакълест или глинест субстрат. В предпланинските райони са характерни съобществата на чобанката (*Petasites hybridus*), която впечатлява с огромните си листа, както и участието на видове като брястолистно орехче (*Filipendula ulmaria*), влакнест балдаран (*Chaerophyllum hirsutum*), балканска пищялка (*Angelica pancicii*), блатнякът (*Caltha palustris*) и др. Видовият състав зависи от степента на засенчване и съдържанието на азот в почвата. В открити и слабо засенчени участъци и при по-високо азотно съдържание (индикатор е просъствие на коприва (*Urtica dioica*)) са характерни следните растения: горска пищялка (*Angelica sylvestris*), теснолистна берула (*Berula erecta*), обикновено чадърче (*Calystegia sepium*), влакнеста въбровка (*Epilobium hirsutum*), див коноп (*Eupatorium cannabinum*), хмел (*Humulus lupulus*), дяволска уста (*Leonurus cardiaca*), европейска катушка (*Lycopus europaeus*), обикновена блатия (*Lythrum salicaria*), водна и дълголистна мента (*Mentha aquatica*, *M. longifolia*), полска къпина (*Rubus caesius*), сенниколюбиво живениче (*Scrophularia umbrosa*).

2. *Крайречни и крайпоточни високотревни съобщества в планинския и субалпийския пояси (в Осоговска планина от долната граница на буковите гори до най-високите върхове).* Особено забележителни са тези съобщества в субалпийския пояс, където се открояват, оформени от високи до 2 m тревисти растения, някои от които са ендемити за високите планини на Балканския полуостров. Такива видове са балканска паламида (*Cirsium arpendiculatum*), панчичева пищялка (*Angelica pancicii*), чиместа пластица (*Deschampsia caespitosa*), женска папрат (*Athyrium filix-femina*), влакнест балдаран (*Chaerophyllum hirsutum*), червено омайниче (*Geum coccineum*). Макар и с обеднял видов състав, тези съобщества навлизат и в горския поляс. Характерни видове са още влакнеста острица (*Carex hirta*), блатняк (*Caltha palustris*), теснолистна въбровка (*Epilobium angustifolium*), австрийски див слънчоглед (*Doronicum austriacum*), шапичета (*Alchemilla* spp.), ручейно омайниче (*Geum rivale*), петниста звъника (*Hypericum maculatum*), разперена дзука (*Juncus effusus*), дълголистна мента (*Mentha longifolia*) и др.

6510 Низинни сенокосни ливади

Природното местообитание представлява низинните сенокосни ливади на крайречните тераси и пониженията на релефа (падини) в равнините и низините, върху богати ливадни почви, добре овлажнени, където се задържа вода, както подпочвена, така и на повърхностната. Срещат се в цялата страна до към 600 - 800 (1000) m надм.в. с преобладаване във високите полета и котловините (особенно на Западна България) на около 300-600 м н.в. *На територията на общината се срещат много локално в котловинната част по поречието на р. Струма.* Типичните сенокосни ливади са с богат видов състав. Сенокосният режим е определящ за тяхното съществуване. Доминират основно житни треви: броеничестата метлица (*Poa sylvicola*), ливадна лисича опашка (*Alopecurus pratensis*), ливадна власатка (*Festuca pratensis*), пълзящ пирей (*Elymus repens*). При осушаване и изоставяне на сенокосния режим, често се увеличава френския райграс (*Arrhenatherum elatius*) и има доминантна роля. С по-ограничено разпространение разпространение, като доминанти са чиместата пластица (*Deschampsia caespitosa*) – на преовлажнени почви, полската метлица (*Poa pratensis*), и при утъпкване пасищен райграс (*Lolium perenne*), полска овсига (*Bromus commutatus*) и др.

6520 Планински сенокосни ливади

Това природно местообитание представлява ливадни съобщества, които се развиват върху влажна и сравнително богата почва в планините. Най-характерни и представителни са тези съобщества в Западни Родопи, но се срещат още в Стара планина, Рила, Пирин, Западните гранични планини и др. *На територията на общината се срещат в Осоговска планина и Виденски дял на Конявската планина.* Тези съобщества се срещат на заравнени участъци и на склонове, най-често вторично – на мястото на унищожени гори. Най-характерен и често срещани доминанти са тънката полевица (*Agrostis capillaris*), чернееща власатка (*Festuca nigrescens*), ливадната власатка (*Festuca pratensis*), броеничеста ливадина (*Poa sylvicola*), гребенести сеноклас (*Cynosurus cristatus*) се среща също често и е индикатор за засилване на влиянието на пашата. Когато не се косят редовно, а и се допуска и паша се увеличават и бодливите и рудералните видове, като наведения конски босилек (*Carduus nutans*), безстъблената решетка (*Carlina acanthifolia*), езичестата паламида (*Cirsium ligulare*), алпийския лапад (*Rumex alpinus*), бялата чемерика (*Veratrum lobelianum*), дълголистния лопен (*Verbascum longifolium*) и др.

Преовлажнени калища, тресавища и мочурища

7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища

Природното местообитание представлява съобщества на ниски острици и торфени или кафявими мъхове, разпространени в субалпийския пояс между 1700 – 2200 m надм. в. Характерно е преовлажняването, дължащо се на високи подпочвени води, стичащите повърхностни води и висока въздушна влажност. Във високите планини, често надгорната горска граница – Рила, Пирин, Западна и Средна Старопланина, Витоша и по-ниско в Западни Родопи и Средна гора. *На територията на общината торфища от този тип има само във високата част – местн. Бегбунар и др.* Характерни растения, които могат да се наблюдават в местообитанието освен торфени мъхове (*Sphagnum* spp.) са туфеста пластица (*Deschampsia caespitosa*), теснолистна пушица (*Eriophorum angustifolium*) и широколистна пушица (*E. latifolium*), островърха острица (*Carex acuta*), черна острица (*C. nigra*), обикновено синьоглавче (*Succisa pratensis*), червено омайниче (*Geum coccineum*), разновлакнеста паламида (*Cirsium heterotrichum*), блатна росица (*Parnassia palustris*), изправен очибелец (*Potentilla erecta*), балканска петлюга (*Pinguicula balcanica*), както и субалпийския спореж (*Senecio supalpinus*), защитен вид, който на територията на Република България се среща единствено в Осоговската планина.

7220*Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*)

Местообитанието е разпространено в райони с карстообразуващи скали – варовик или мрамор, с активно отлагане на бигор от течащи твърди води. Бигорните образувания се натрупват в извори или водопади и на места, където водата се просмуква или стича по скални стени. Местообитанието е по-характерно за карстовите райони на страната: Западен и Централен Балкан, Пирин, Средни Родопи, Деветашко и Шуменско плато, Западни гранични планини, Северно Черноморско крайбрежие, Искърски пролом, Земенски пролом и др. *На територията на общината е представено в района на водопад „Полска Скакавица“ – едно от най-красивите и символични места за района.* Растителността на обливаните от река Широки дол скални склонове се отнася към съюза *Cratoneurion commutatum* и в нея доминират основно водни калцифилни мъхове. В резултат на постоянното обливане с твърда вода, мъховете чимове и „завеси“, спускащи се по скалистите склонове или отвеси и по ерозираните брегове, се пропиват с варовик, оформяйки твърди туфи и шуплести варовити конуси. Изключително

атраktivно и уязвимо местообитание, което изисква специални усилия за опазване и правила за поведение при посещения.

Скални местообитания

8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс

Природното местообитание представлява непокрита с растителност или обрасли на места силикатни сипеи с вариращи по размери скални късове и камъни по стръмни склонове във високите части на планините Рила, Пирин, Витоша, Стара планина. *На територията на общината се срещат във високата безлесна част на Осоговската планина.* Растителният компонент върху сипеите е слабо представен като в повечето случаи съобществата заемат малка част от площта им. Характерни са растителни микрогрупировки, често отделни туфи, закрепени на места със стабилизирани почвени субстрати. Характерни растения за местообитанието са стълбчест див слънчоглед (*Doronicum columnae*), петниста тинтява (*Gentiana punctata*), триделна дзука (*Juncus trifidus*), алпийски плеуроптеропирум (*Pleuropteropyrum undulatum*) и др.

8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове

Природното местообитание представлява растителни съобщества и групировки по пукнатините на голите, отвесни или полегати варовикови стени, скални масиви и комплекси. В България се среща в Лудогорието, Предбалкана, Пирин, Витоша, Родопи, Славянка, Стара планина. На територията на общината могат да се наблюдават във Виденския дял на Конявска планина и Земенска планина – пролома на р.Струма при с. Ръждавица и Полска Скакавица. По сенчести скални терени често се срещат магданозена крехка папрат (*Cystopteris fragilis*), обикновено изтравниче (*Asplenium trichomanes*), а по откритите, огрявани от слънцето участъци - обикновена златиста папрат (*Ceterach officinarum*), стенно изтравниче (*Asplenium ruta-muraria*), скален равнец (*Achillea ageratifolia*), гребенеста микромерия (*Micromeria cristata*), скален игловръх (*Alyssum saxatile*), белолистен родакс (*Rhodax canus*), катраника (*Artemisia alba*), планинска чубрица (*Satureja montana*), ашерсонов оман (*Inula aschersoniana*), както и защитения вид променливоцветна камбанка (*Campanula versicolor*), средиземноморски елемент, който се среща в района на с. Ръждавица.

8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове

Природното местообитание представлява растителност по пукнатините на отвесни силикатни скали - единични канари, скални стени и скални комплекси в планините - Рила, Родопи, Витоша, Осоговска планина, Стара планина, Пирин и други планини в страната. Съставена е от отворени скални групировки, чийто състав варира в зависимост от изложението. Типични представители са лерхенфелдово плюскавиче (*Silene lichenfeldiana*), северно изтравниче (*Asplenium septentrionale*), нежит (*Jovibarba heuffelii*), лятно живениче (*Scrophularia aestivalis*) възлеста рунянка (*Hieracium sparsum*), и др.

8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*

Природното местообитание представлява открити и почти лишени от многогодишни растения силикатни скални субстрати под 1000 м.надм.в. Естествено заема малки площи. Това основно са голи скални повърхнини. Характерно е, че в колонизирането на скалите участват терофити (едногодишни растения) и ниски сукулетни (сухоустойчиви

растения със силно развита водоносни тъкани във вегетативните си органи) в съчетание с богатство на мъхове и лишей, които през лятото изпадат в анабиоза. Местообитанието се среща се в равнинните, предпланинските и планинските райони на страната, предимно в Южна България. *На територията на общината се среща в ниските части на Осоговската планина.* Характерни са растения са лютива тлъстига (*Sedum acre*), едногодишна тлъстига (*S. annuum*), обикновена хрущялка (*Scleranthus perennis*), полско огнивче (*Anagalisarvensis*), пролетно великденче (*Veronica verna*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), мъхове и лишей.

8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*

Природното местообитание представлява открити и почти лишени от многогодишни растения силикатни скални субстрати под 1000 m надм.в. Естествено заема малки площи. Това основно са голи скални повърхнини. Характерно е, че в колонизирането на скалите участват терофити (едногодишни растения) и ниски сукулетни (сухоустойчиви растения със силно развита водоносни тъкани във вегетативните си органи) в съчетание с богатство на мъхове и лишей, които през лятото изпадат в анабиоза. Местообитанието се среща се в равнинните, предпланинските и планинските райони на страната, предимно в Южна България. *На територията на общината се среща в ниските части на Осоговската планина.* Характерни са растения са лютива тлъстига (*Sedum acre*), едногодишна тлъстига (*S. annuum*), обикновена хрущялка (*Scleranthus perennis*), полско огнивче (*Anagalisarvensis*), пролетно великденче (*Veronica verna*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), мъхове и лишей.

8310 Неблагоустроени пещери

представляват пещерите и скалните ниши важни за опазване на прилепи и пещерни безгръбначни животни. Местообитанието е широко разпространено в карстовите райони на България (Предбалкан, Стара планина, Родопите и Дунавска равнина и др.). В община Кюстендил местообитанието се среща в Земенската и Конявската планина в района на селата Таваличево, Цървеняно, Полска Скакавица, Полетинци, Ръждавица, Мъзарачево и Радловци. Най-представителните пещери са дължина само няколко десетки метра и денивелация до 20 метра. Макар и малки са интересни в биоспелеогично отношение, а някои от тях остават непроучени. За съжаление много от тях са застрашени, бидейки обект на вандализъм и иманярски набези.

Гори

9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*

Природното местообитание представлява гори от обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica*), растящи на бедни, понякога ерозирани, кисели, сухи до влажни почви във височинен интервал от 800 до 1600 m надм. в. На места, в по-високите части, букът образува смесени съобщества с бяла ела (*Abies alba*) и бял бор (*Pinus sylvestris*). Като съпътстващи дървесни видове с единично участие в дървостоя са офика (*Sorbus aucuparia*), трепетликата (*Populus tremula*), обикновеният габър (*Carpinus betulus*). В храстовия етаж се срещат черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*) и по-рядко малината (*Rubus idaeus*). Най-често в тревистия етаж преобладават обикновена светлика (*Luzula luzuloides*), къдрава овесица (*Lerchenfeldia flexuosa*), горски вейник (*Calamagrostis arundinacea*). Разпространени са в Стара планина, Рила, Родопи, Беласица, Средна гора, Лозенска планина, Осоговска планина, Врачанска планина, Витоша и др. *На територията на общината се срещат в Осоговската планина.* Характерни за този тип

местообитание са и заешкият киселец (*Oxalis acetosella*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), червен пренантес (*Prenanthes purpurea*) и някои видове мъховекаато *Dicranum scoparium*, *Polytrichum juniperinum*, *P. formosum*). На каменливи терени с разкрити на повърхността скали и сипеи се среща и обикновен здравец (*Geranium macrorrhizum*).

9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*

Природното местообитание представлява умереновлажни (мезофилни) букови гори, развиващи сена неутрални или близки до неутрални почви. Това е най- широко представеният тип местообитания в буковия пояс (800 - 1600 м надм. в.) на планините Стара планина, Витоша, Рила, Родопи, Пирин, Руй, Осоговска планина, Беласица, Средна гора, Влахина, Врачанска, Конявска, Лозенска и Васильовска планини, Микренски възвишения и др. *На територията на общината се срещат в Осоговска планина и Конявска планина.* Пробладават чистите дървостои на обикновения бук (*Fagussylvatica* subsp. *sylvatica*), на места в по високите части се участват и (*Abies alba*) и бял бор (*Pinus sylvestris*). Тревната покривка е с по-богат и разнообразен видов състав всравнение с останалите типове букови гори. Най-често срещанитревисти видове са лазаркината (*Galium odoratum*), горската съсънка (*Anemone nemorosa*), жълтата мъртва коприва (*Lamiastrum galeobdolon*), луковичната горва (*Cardamine bulbifera*), матрунята (*Aremonia agrimonoides*) и едноцветната бисерка (*Melica uniflora*). Характерни растения за местообитанието са и стенна салата (*Mycelis muralis*), дебрянка (*Sanicula europaea*), райхенбахова теменуга (*Viola reichenbachiana*), грудесто зарасличе (*Symphytum tuberosum*), левурда (*Allium ursinum*), многогодишен пролез (*Mercurialis perennis*), лисичини (*Corydalis* spp.), медуници (*Pulmonaria* spp.) и др.

9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*)

Природното местообитание представлява топлолюбиви (термофилни) чисти или смесени букови гори. Тези гори заемат терени предимно по южните склонове на планините върху варовици или пясъчници. Разпространени са в Стара планина, Родопи, Витоша, Люлин, Предбалкан, Осогово, Руй, Рила, Голо Бълдо, Средна гора, Пирин, Лозенска, Васильовска планина, Драгоевска планина, Микренски възвишения, Момино плато, Шуменско плато, Преславска планина. *На територията на общината са представени на по-големи площи в Конявска планина и в отделни локалитети на Осоговска планина.* В дървесния етаж най-често се среща обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica*), който на места влиза в съчетания със сребрилата липа (*Tilia tomentosa*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), цер (*Quercus cerris*). В храстовия етаж се срещат обикновен глог, клен (*Acer campestre*), обикновено птиче грозде, обикновен дрян (*Cornus mas*). Отличителна черта на тези букови съобщества е, че в тревната покривка се срещат орхидеи, най-често представители на родовете главопрашник (*Cephalanthera* spp.) и дремник (*Epipactis* spp.) и видове, характерни за топли дъбови гори като физоспермум (*Physospermum cornubiense*), черно секирче (*Lathyrus niger*), рехавоцветно секирче (*L. laxiflorus*), лъжливоосилесто еньовче (*Galium pseudoaristatum*), стенна салата (*Mycelis muralis*), горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), мирзлива теменуга (*Viola odorata*), бръшлян (*Hedera helix*), горска острица (*Carex sylvatica*), перест късокрак (*Brachypodium pinnatum*), истинска гнездица (*Neottia nidus-avis*), сърцевидна дактилориза (*Dactylorhiza cordigera*), влакнеста къпина (*Rubus hirtus*), мирзлив кукуряк (*Helleborus odorus*), бръшлянова самобайка (*Glechoma hederacea*), влакнеста самобайка (*G. hirsuta*), брей (*Tamus communis*) и др.

9170 Дъбово-габъррови *Galio-Carpinetum*

Природното местообитание представлява смесени, умереновлажни (мезофилни) гори с пробладаване на обикновен горун (*Quercus petraea* subsp. *petraea*=*Q. dalechampii*) и обикновен габър с участие на обикновен габър (*Carpinus betulus*), обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и едролистна липа (*T. platyphyllos*). В тревния етаж проблават луковична горва (*Cardamine bulbifera*), момина сълза (*Convallaria majalis*), разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*), многогодишен пролез (*Mercurialis perennis*). Тези гори се развиват в долната част на буковия пояс (над 500 m надм. в.). Имат тясна връзка с мезофилните букови гори. Разпространени са в Западна Стара планина, по-ограничено в Централна и Източна Стара планина, Предбалкан, Витоша, Средна гора, Североизточна Рила, северните склонове на Западни Родопи и др. *На територията на общината се срещат в Конявска планина, Земенска планина и Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и шестил (*Acer platanoides*), клен (*A. campestre*), брекиня (*Sorbus torminalis*), скоруша (*S. domestica*), обикновено птиче грзде (*Ligustrum vulgare*), обикновен синчец (*Scilla bifolia*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), едрочветна звезда (*Stellaria holostea*).

9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове

Природното местообитание представлява смесени широколистни гори, които се развиват в пониженията на сипеи и стръмни скални склонове с отложени почви, най-често варовикови и по-рядко силикатни. В повечето случаи дървостоят се изгражда от явор (*Acer pseudoplatanus*), планински ясен (*Fraxinus excelsior*), обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica*) планински бряст (*Ulmus glabra*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*). В тревния етаж участват видове, характерни за буковите гори, като многогодишен пролез (*Mercurialis perennis*), ресник (*Actaea spicata*), видове лисичина (*Corydalis* spp.). Разпространени са основно в Стара планина, Западни Родопи, Рила, Витоша и др. *На територията на общината се срещат в Конявска планина, Земенска планина и Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и хиркански явор (*A. hircanum*), многогодишна лопатка (*Lunaria rediviva*), планински бряст (*Ulmus glabra*), левурда (*Allium ursinum*), обикновен леска (*Corylus avellana*), видове дъб (*Quercus* spp.), бяла съсънка (*Anemone nemorosa*), видове лисичина (*Corydalis* spp.), лечебна иглика (*Primulaveris*).

91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae*)

Природното местообитание представлява крайречни гори на постоянно или периодично заливани места. Развиват се на богати алувиални почви. Характерни са крайречни съобщества на черна елша (*Alnus glutinosa*) в ниския планински пояс и рядко на бяла елша (*Alnus incana*), в горните и средните течения на реките в планините. В пониските части характерни са крайречни гори с преобладаване на ива (*Salix caprea*), крехка върба (*Salix fragilis*), бяла върба (*S. alba*). Срещат се в цялата страна, край реките в ниския (500 - 1000 m надм. в.) и в средния (1000 - 1500 m надм. в.) планински пояс. *На територията на общината се срещат в Конявска планина, Земенска планина и Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и планински ясен (*Fraxinus excelsior*), редкокласа острица (*Carex remota*), горска острица (*C. sylvatica*), червен бъз (*Sambucus racemosa*), видове хвоц (*Equisetum* spp.), горска пищялка (*Angelica sylvestris*), европейска катушка (*Lycopus europaeus*), кървавочервен лапад (*Rumex sanguineus*), горска звезда (*Stellaria nemorum*), обикновен повет (*Clematis vitalba*), широколистен чашкодрян (*Euonymus latifolius*) и др.

91Н0 Панонски гори с *Quercus pubescens*

Природното местообитание представлява разредени, сухолюбиви и топлолюбиви дъбови гори, в които преобладава космат дъб (*Quercus pubescens*). Развиват се върху много сухи (често с южно изложни) места със скелетни, плитчи почви на варовикова основа, която се разкрива като различни по големина скални блокове. Заради континенталните условия и антропогенното влияние горите са предимно фрагментарни и имат хресталачен облик. Видовият им състав е богат, често включва сухолюбиви видове, характерни за сухите пасища или крайнините на горите. Това местообитание е свързано с варовиковите възвишения на местата с континентален климат. Разпространено е в Предбалкана, части от Дунавската равнина, Североизточна България, предпланините и ниските планини на Западна България. *На територията на общината се срещат в Конявска планина и Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и благун (*Quercus frainetto*), цер (*Q. cerris*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), скороуша (*Sorbus domestica*), обикновен дрян (*Cornus mas*), кървавочервен здравец (*Geranium sanguineum*), трънлива круша (*Pyrus pyraeaster*), виолетова белоочица (*Buglossoides purpureo-caerulea*), ливадно орехче (*Filipendula vulgaris*), многобагрена млечка (*Euphorbia polychroma*), пурпурен салеп (*Orchis purpurea*), загърличе (*Laser trilobum*), миризлив кукуряк (*Helleborus odorus*), коноповидна ружа (*Althaea cannabina*), бял зановец (*Chamaecytisus albus*), дребноцветен очиблец (*Potentilla micrantha*), мека щитоносна вратига (*Tanacetum corymbosum*) и др.

91М0 Балкано-панонски церово-горунови гори

Природното местообитание представлява сухолюбиви дъбови гори, в които преобладават основно цер (*Quercus cerris*), благун (*Q. frainetto*), а в по-високите части участва и обикновен горун (*Quercus petraea* subsp. *petraea*=*Q. dalechampii*). Срещат се на най-разнообразен скален субстрат на сухи, но сравнително богати сиви горски иканелени почви. Формират сухия дъбов пояс между 150 - 600 (800) m надм. в. в местата с континентален преходно-континентален климат – южните склонове на Стара планина, Средна гора, Тракийска низина и Тунджанска равнина, Източни Родопи, Сакар, Странджа, Струмската долина, долината на р. Места. *На територията на общината се срещат в Конявска планина, Земенска планина и Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и обикновено птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), обикновен чашкодрън (*Euonymus europaeus*), разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*), горски късокрак (*Brachypodium sylvaticum*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), балканска жълтуга (*Genista carinalis*), черновръх (*Clinopodium vulgare*), дребноцветен очиблец (*Potentilla micrantha*), щитоносна вратига (*Tanacetum corymbosum*), прасковелистна камбанка (*Campanula persicifolia*), обикновено лепливче (*Viscaria vulgaris*), свиларка (*Lychnis coronaria*), лъжливоосилесто еньовче (*Galium pseudoaristatum*), черно секирче (*Lathyrus niger*), италианско плюскавиче (*Silene italica*), пронизанолистен трибел (*Smyrniumprefoliatum*), миризлив кукуряк (*Helleborus odorus*), обикновен сгърбун (*Lapsana communis*) и др.

91АА* Източни гори от космат дъб

Природното местообитание представлява ксеротермните гори, доминирани от космат дъб (*Quercus pubescens*), които се срещат на места с преходно-средиземноморски, преходно-континентален и евксински климат. Разпространени са в Южна България – основно в Тракийската низина, Тунджанската равнина, Източните Родопи, Черноморското крайбрежие и по долините на реките Струма и Места. *На територията на общината се срещат много ограничено само в ниските части на Осоговска планина и Конявска планина.* Почвите са бедни и ерозирани, често с разкрития на основната

скала. Във видовия им състав участват много дървесни, тревни и храстови видове, които проникват от околните гори, храсталаци, поляни и открити скалисти терени. Дървесният етаж, в който косматия дъб доминира или съдоминира, достига височина най-често 5-6 m. Дърветата са разклонени и често кривостъблени. Освен космат дъб, в този етаж често съдоминира келяв габър (*Carpinus orientalis*) при участието на клен (*Acer campestre*), мъждрян (*Fraxinus ornus*). Характерни растения за местообитанието са и плюскач (*Colutea arborescens*), храстовидна зайчина (*Coronilla emerus* subsp. *emeroides*), смрадлика (*Cotinus coggygia*), коноповидна ружа (*Althaea cannabina*), ежова главица (*Dactylis glomerata*), росен (*Dictamnus albus*) и др.

91ВА Мизийски гори от обикновена ела

Природното местообитание представлява гори обикновена ела (*Abies alba* subsp. *alba*), чисти или смесени с обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica*), смърч (*Picea abies*) и бял бор (*Pinus sylvestris*) и др. Разпространени са в планините, на сенчести места в долните части на склоновете, върху кисели, дълбоки, влажни и добре дренирани почви. Срещат в Родопите, Рила, Пирин, Осоговска планина, Стара планина, Славянка и Беласица при над-морска височина от 450 до 2000 m надм. в. *На територията на общината се срещат много ограничено само в Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и малина (*Rubus idaeus*), седмолист (*Aegopodium podagraria*), женска папрат (*Athyrium filix-femina*), луковична горва (*Cardamine bulbifera*), мъжка папрат (*Dryopteris filix-mas*), горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), лазаркиня (*Galium odoratum*), стенна салата (*Mycelis muralis*), дебрянка (*Sanicula europaea*), черна боровинка (*Vaccinium myrtillus*) и др.

91СА Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори

Природното местообитание представлява гори, доминирани от бял бор (*Pinus sylvestris*), на планински склонове със слънчеви изложения, предимно на силикатни и по-ограничено на варовикови терени. Имат разнообразна структура и богат видов състав. Коренни съобщества (или фрагменти от такива) се срещат предимно по южните склонове на Родопите, Рила, Пирин, Осогово и по-ограничено в Плана, Витоша, Лозенска планина, Славянка, Стара планина и Огражден. Широко разпространение в България имат и вторични бялборови съобщества, възникнали на място на други гори или тревни съобщества. *На територията на общината се срещат само в Осоговска планина.* Освен бял бор (*Pinus sylvestris*), в дървостоя, често участват смърч (*Picea abies*), обикновена ела (*Abies alba*), обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica*) и обикновен горун (*Quercus petraea* subsp. *petraea*=*Q.dalechampii*). Характерни растения за местообитанието са и обикновена хвойна (*Juniperus communis*), балкански зановец (*Chamaecytisus absinthioides*), малина (*R. idaeus*), горски вейник (*Calamagrostis arundinacea*), горска светлика (*Luzula luzuloides*), черна боровинка (*Vaccinium myrtillus*), ежова главица (*Dactylis glomerata*), горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), горска ягода (*Fragaria vesca*), орлова папрат (*Pteridium aquilinum*) и др.

92А0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*

Природното местообитание представлява крайречни горски съобщества, в които преобладават бяла (*Salix alba*) и крехка върба (*S. fragilis*), бяла топола (*Populus alba*), черна топола (*P. nigra*). Срещат се предимно в южните части на страната. *На територията на общината се срещат по поречието на р. Струма.* Характерни растения за местообитанието са и черна елша (*Alnus glutinosa*), полски бряст (*Ulmus minor*), кучешки дрян (*Cornus sanguinea*), обикновено чадърче (*Calystegia sepium*) и др.

9410 Ацидофилни гори от *Picea* планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*)

Природното местообитание представлява иглолистни гори от северен (бореален) тип, в които преобладава обикновеният смърч (*Picea abies*), а в някои случаи участват и бяла ела (*Abies alba*) и бял бор (*Pinus sylvestris*). Обитават силикатни терени, с кисели почви в Рила, Родопите, Пирин, ограничена Витоша, Стара планина и Западните гранични планини. *На територията на общината се срещат в Осоговска планина.* Характерни растения за местообитанието са и различни видове боровинки (*Vaccinium* spp.), обикновена светлика (*Luzula luzuloides*), горска светлика (*L. sylvatica*), горски вейник (*Calamagrostis arundinacea*), горска гайтаника (*Melampyrum sylvaticum*), заешки киселец (*Oxalis acetosella*), мъжка папрат (*Dryopteris filix-mas*), повиснала кутявка (*Moehringia pendula*) и различни мъхове.

Тази публикация е направена с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програма Интеррег – ИПП за трансгранично сътрудничество България – БЮР Македония, ССИ No 2014TC16I5CB006. Съдържанието на публикацията е отговорност единствено на Община Кюстендил и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.